

Állítsák le a nők jogainak akadályozását

Kollektív feminista nyilatkozat

A nemzetközi szintér különböző szereplőinek kortárs vitáiban egy aggasztó tendencia alakult ki, nevezetesen egy frontális és szisztematikus támadás a nők cselekvései ereje ellen. A nőket, akiket a család gyámjaiként, az egészségügyi rendszer odaadó szakembereiként, vagy kizárólag szerepük betöltésére elkötelezett anyaként ünnepelnek, egyre inkább megfojtják az évtizedek óta reprodukált félrevezető narratívák, amelyek rávilágítanak azokra a sztereotípiákra, amelyek megerősítik a kiszolgáltatott alanyként betöltött szerepüket. De a valóság más, mert a nők nem kiszolgáltatottak, hanem az őket körülvevő rendszer teszi őket sebezhetővé. Valójában ez a törékenység hevesen ütközik azzal a megszorítással, amely a szociális gazdaságban vállalt kötelezettségeiket jellemzi – feladataik és reprodukciós funkciójuk tekintetében – , és így tovább súlyosbítja a nők és lányok kizsákmányolását a fizetetlen munka e rendszerében¹. Ez a következetlenség azonban nem csak a nők önrendelkezését, hanem a társadalmi és politikai életben való részvételükre gyakorolt negatív hatásokat is magába foglalja. Valójában ez az ellentmondás ugyanakkor egy mélyebb strukturális igazságtalanság elhúzódó örökségét is kifejezi, amely napi szinten igénybe veszi figyelmüket, és ezeket elemelve irányítja cselekvésüket.

A világjárvány és a háború visszatérése után a nők azon joga, hogy a testük feletti szabadságot gyakorolják, ismét több frontról éri támadás. Jogaik és jólétük ellen folyamatosan és egyre gyakrabban indulnak nagyszabású offenzívák, amelyek termékeny talajra találnak az egész világon. Afganisztánban a nőket könyörtelenül kiutasítják a közéletből, míg Iránban bátorságukat a vallási patriarchátus nevében alkalmazott brutális elnyomás fojtja el. Ugyanakkor számos jogalkotási reform terjed az Egyesült Államokban, amelyek erodálják az abortuszhoz való jogot, és általánosságban korlátozzák a szexuális és reprodukciós szférához kapcsolódó egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférést². Európában egy új törvényjavaslat azzal a veszéllyel jár, hogy dekriminalizálja a nemi erőszakot, és tagadja az Isztambuli Egyezmény céljait. Gázában és Ciszjordániában mind az ENSZ ügynökségei, mind az államok, továbbra is gyengék a konfliktussal szemben, amely május 12-ig 35.000³ ember halálához vezetett,

¹ Dana Abed és Fatimah Kelleher (2022). *A megszorítások támadása: hogyan az uralkodó gazdaságpolitikai döntések a nemi alapú erőszak egyik formája.* <https://policy-practice.oxfam.org/resources/the-assault-of-austerity-how-prevailing-economic-policy-choices-are-a-form-of-g-621448/> [Hozzáférés: 2024. május 13.]

² Rachel Easter, Amz Friedrich-Kamik és Megan L. Kavanaugh (2024). *A reprodukciós egészségügyi ellátás bármilyen korlátozása károsítja a reprodukciós autonómiát: Négy állam bizonyítékai.* <https://www.guttmacher.org/report/any-restrictions-reproductive-health-care-harm-reproductive-autonomy-evidence-four-states> [Hozzáférés: 2024. május 13.]

³ <https://www.aljazeera.com/news/2024/5/12/un-chief-urges-immediate-ceasefire-in-gaza-as-35000-palestinians-killed> [Hozzáférés: 2024. május 13.]

akiknek többsége nő és gyermek. És ugyanez a történet ismétlődik az összes többi háborúban álló országban.

A háború kétségtelenül a patriarchátus kvintesszenciája. Az agresszió igazolja az elnyomást, míg a visszaélés a konfliktusok "megoldásának" előnyben részesített eszközévé válik⁴. Ezeknek a dinamikáknak az ismétlődése teszi a női testet ennek a szisztematikus csatának a tökéletes színházává.

Még a WHO-n belül is - ahol a múltban néhány tisztviselőt bűnösnek találtak a Kongói Demokratikus Köztársaságban, a világjárvány idején, nők és lányok ellen elkövetett szexuális erőszakban (az áldozatok később fejenként csak 250 dolláros kártérítést kaptak)⁵ - a nemek és a nők jogainak védelmére vonatkozó reformjavaslatokra tett legutóbbi kísérletek erős ellenállásba ütköztek⁶. Annak ellenére, hogy számos nemzetközi szabályozási eszköz és számos jogvédelmet szolgáló regionális mechanizmus létezik⁷, az alapvető szexuális és reprodukív jogok továbbra is erős ellenvetést kapnak.

Hogyan igazolható ez? A WHO-n belül néhányan úgy vélik, hogy ezek a jogok "politikai problémák", amelyek a nemzeti kormányok hatáskörébe tartoznak, mivel túlmutatnak a WHO "technikai" mandátumán. Az egészség azonban maga is politikai probléma - ezt az

igazságot maga a WHO alkotmánya is kifejezetten elismeri, amikor kimondja, hogy a rendszerszintű politikai tényezők (például az egyenlőtlen fejlődés és a diszkrimináció) akadályozzák az egészséghez való jog teljes körű megvalósítását. A WHO alkotmánya elismeri a béke, a nemzetközi együttműködés és az államok felelősségének szerepét az egészség védelmében. Mindez tehát felveti a kérdést: hogyan lehet a WHO politikai jelentősége akadály a nők jogainak védelmében és előmozdításában, miközben más politikai helyzetekben nincs probléma? Valójában az államok arra való ösztönzése, hogy az egészségügyi kiadásokat szigorú fiskális szabályok között tartsák, és a szellemi tulajdon szentségéhez való ragaszkodás nem vezet ilyen kifogásokhoz, annak ellenére, hogy ezek a politikák akadályozzák az ellátáshoz való hozzáférést is.

A társadalmi csoportok szisztematikus marginalizálása és leigázása a hatalom szimbóluma, amely önmagában elfogadhatatlan, de amely továbbra is kényszerszerű. A nők és minden marginalizált közösség szemében, akik mindenféle igazságtalansággal szembesülnek, ez a meggyökeresedett hatalom széles körben elismert és mélyen megrögződött, ezért gyakran azonosítják a patriarchátussal. A patriarchális modellek,

---

⁴ Feminista Külpolitikai Központ (2024). *Erős emberek és erőszak: Az antifeminizmus és az antidemokratikus fejlemények összefonódása*. Feminista Külpolitikai Központ, Berlin.

<https://centreforfeministforeignpolicy.org/wordpress/wp-content/uploads/2024/02/CFFP-strongmen-and-violence.pdf> [Hozzáférés: 2024. május 13.]

⁵ <https://www.voanews.com/a/internal-documents-show-the-world-health-organization-paid-sexual-abuse-victims-in-congo-250-each/7354013.html> [Hozzáférés: 2024. május 13.]

⁶ Kerry Cullinan (2024). *A WHO igazgatótanácsának reprodukív jogokkal foglalkozó csoportja "aláássa" a titkárságot és a "tudományos alapú megközelítést"*. <https://healthpolicy-watch.news/row-over-reproductive-rights-group-at-who-board-undermines-science-based-approach/> [Hozzáférés: 2024. május 13.]

⁷ Például: [Egyezmény a nőekkel szemben alkalmazott hátrányos megkülönböztetések minden formájának kiküszöböléséről](#) (CEDAW), az Egyesült Nemzetek Közgyűlése által 1979-ben elfogadott nemzetközi szerződés; A [Pekingi Nyilatkozat és Cselekvési Platform](#) (BpfA), az 1995-ben a 4. nőügyi világkonferencián elfogadott nyilatkozat; A [Maputói jegyzőkönyv előmozdítja az Afrikai nők jogait](#), az Afrikai Unió által 2003-ban elfogadott és 2005-ben bevezetett jegyzőkönyv.

amelyek szorosan összefonódnak a vallással, a szociális és társadalmi intézmények örökségével, könnyen használhatóak, és ezért széles körben elterjedtek, egészen addig a pontig, hogy a gyarmatosítás, az imperializmus és a populizmus különböző múltbeli és jelenlegi formáiban elfogadottá és imperializmussá váltak. Központi és visszatérő ezekben az összefüggésekben a nők hangjának elnyomása, a saját testük feletti hatalom és választási szabadság.

Az, ahogyan a nőkkel és más kisebbségekkel bánnak a társadalomban, csak ezt a végtelen és folyamatos patriarchális logikát tükrözi. Ezt a logikát egy nem meggyőző retorika rejti, amelyet gyakran szűkös beavatkozások kísérik, amelyek a legjobb esetben is egy kicsit magasabbra teszik a léceket anélkül, hogy ténylegesen foglalkoznának a problémával. Ezek a kezdeményezések azonban legtöbbször végül megerősítik a már eleve sztereotip társadalmi szerepek státusz quo-ját. Valójában ezeknek a kezdeményezéseknek nem az a célja, hogy gyökerestül kiirtsák egy olyan rendszer erőszakának gyökereit, amelyben az államok továbbra is "saját nőikről" beszélnek - mintha a nők tulajdonok lennének!

A világon a nők vannak többségben. A politikai intézményeknek minden szinten jogi kötelességük felismerni és tiszteletben tartani ezt a valóságot, ahelyett, hogy veszélyeztetnék bármely tagját. Ezért elengedhetetlen, hogy a nők egységes hangon szólaljanak meg, és maximalizálják ezt a küzdelmet, hogy a kormányokat és a szupranacionálisintézményeket efenntarthatatlanrendszerleküzdéséreésfelszámolására ösztönözzék.